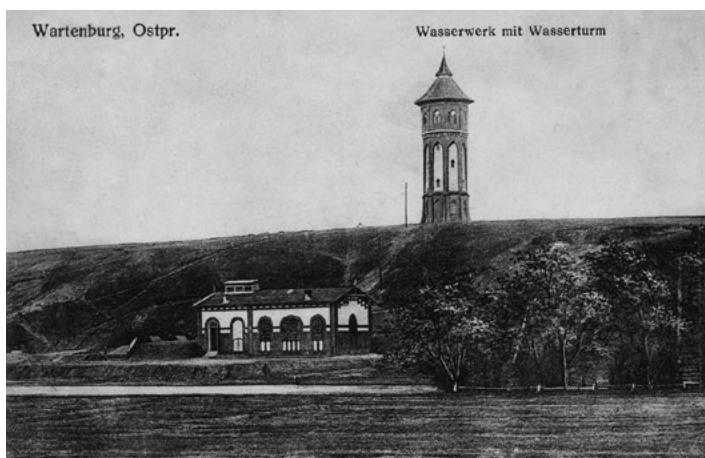

Zakład Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o.o. w Barczewie

11-010 Barczewo, ul. Obrońców Warszawy 5
tel./fax 89 514 85 13, 89 514 85 26
e-mail: zwik.barczewo@gmail.com
www.zwik.barczewo.pl

W Barczewie, już w średniowieczu, w obrębie starego miasta znajdowały się: pompa miejska, pompy prywatne, studnie oraz ustępy publiczne i prywatne.

Wraz z rozbudową i rozwojem miasta powstały pierwsze drewniane wodociągi, czego dowodem jest fragment wykonanej z pnia drewna rury wodociągowej, odkopanej w sąsiedztwie nieistniejącej już Bramy Północnej (obecnie eksponat w Salonie Muzycznym im. Feliksa Nowowiejskiego). Natomiast nieczystości płynęły wzdłuż ulic i najczęściej wpadały bezpośrednio do rzeki. W początkowym okresie w mieście funkcjonował system grawitacyjny, w późniejszym czasie również tłoczny. Na rozwój sieci wodno-kanalizacyjnej wpłynęło wynalezienie maszyn parowych, które wykorzystano do przepompowywania wody oraz do odprowadzania i oczyszczania ścieków. Od 1851 roku cegielnia, należąca do Königliche Strafanstalt (Królewski Zakład Karny), produkowała rury sanitarne dla potrzeb mieszkańców. Jeszcze pod koniec XIX wieku miasto nie posiadało w pełni rozwiniętej sieci wodno-kanalizacyjnej. Z tego powodu, po zmroku, w wyznaczonych dniach jeździł przez miasto tzw. „Goldwagen”, który opróżniał pojemniki z nieczystościami.

Początki zorganizowanej działalności wodno-ściekowej na terenie Barczewa sięgają XX wieku. W roku 1907 wybudowano wieżę ciśnieniową, a w latach następnych: studnię głębinową, przepompownię, stację uzdatniania wody oraz sieć wodociągową i kanalizacyjną. Pierwszy etap inwestycji ukończono po trzech latach. W okresie od 1912 do 1918 roku wybudowano kolejne odcinki sieci wodociągowej i przyłączy. Powstała infrastruktura umożliwiła ciągłe zasilanie miasta w wodę.

Równoległe z rozwojem aglomeracji zaczęto rozbudowywać sieć wodociągową. Kolejne znaczące inwestycje poczyniono w latach 1934-1937. Całość sfinansował Magistrat Wartenburg, który część pieniędzy pozyskał ze sprzedaży drewna, pochodzącego z lasów miejskich. Do dzisiaj na terenie miasta eksploatowane są instalacje wodne, wykonane w latach przedwojennych, na początku XX wieku.

Od początku wodociągi i oczyszczalnia ścieków należały do „Städtische Betriebe” (Miejski Zakład Usług Komunalnych), a kierował nimi, do 1945 roku, Friedrich Schierwagen. Po II wojnie światowej, już po uruchomieniu elektrowni miejskiej, przystąpiono do odbudowy uszkodzonych fragmentów sieci wodociągowo-kanalizacyjnej. Ostatecznie 6 grudnia 1964 roku sieci te zostały połączone w spójne układy – pierścieniowy i grawitacyjny – oddane do użytku jako pełnosprawna infrastruktura wodno-kanalizacyjna.

Przez następne lata rurociągi były sukcesywnie rozbudowywane i modernizowane.

Wieża Ciśnień w Barczewie to zabytkowa, górująca nad okolicą budowla, usytuowana na wzniesieniu. Doskonale widoczna jest z każdego punktu miasta oraz drogi nr 16, prowadzącej z Olsztyna do Mrągowa i stanowiącej obwodnicę Barczewa. Obiekt ten został wzniesiony z murowanej cegły, na planie ośmioboku, w stylu neogotyckim. W jego wnętrzu znajduje się zbiornik typu Intze o pojemności 150 m³. Wieża skrywa pewną ciekawostkę: po zakończeniu II wojny światowej uszkodzony zbiornik posiadał wiele przestrzelin, więc naprędce je zaniwowano; nity te służą do dziś uszczelniając ów pojemnik. Wieża została wyłączona z eksploatacji dopiero w roku 2013. Wielu

mieszkańców widzi w niej ogromny potencjał do wykorzystania, chociażby w celach związanych z kulturą czy promocją Barczewa.

Z tego samego okresu pochodzi stacja uzdatniania wody, należąca – podobnie jak wieża ciśnieniowa – do Miejskiego Zakładu Wodociągów. W przepompowni pracowały dwa kompletne zespoły pomp o dużej wydajności, napędzane silnikiem elektrycznym o mocy 10 KM.

Pierwsi pracownicy wodociągów miejskich i kanalizacji wymienieni zostali w statucie etatów i stanowisk Zarządu Miejskiego 15 stycznia 1946 roku. Obok nich Zakład Gospodarki

Komunalnej w Barczewie zatrudniał również osoby do oczyszczania ulic oraz obsługi taboru miejskiego. Rok później statut wymienia: 10 pracowników wodociągów miejskich i kanalizacji, 3 pracowników oczyszczania ulic, placów i terenu targowego oraz 3 pracowników konnego taboru miejskiego. Pod datą 11 stycznia 1947 roku w dokumentach wymienia się Zakład Gospodarki Komunalnej i Miejski Zakład Wodociągów i Kanalizacji. Dopiero 21 grudnia 1949 roku, na potrzeby wyniszczonego wojną miasta, powołano Miejskie Przedsiębiorstwo Remontowo-Budowlane. Pół roku później utworzono Gospodarkę Komunalno-Mieszkaniową, z własnymi grupami remontowo-budowlanymi oraz ekipami do dbałości o oświetlenie ulic i utrzymanie zieleni miejskiej. Przy ulicy Warmińskiej założono szkółkę drzew liściastych i wybudowano szklarnię. Drzewkami obsadzono puste tereny po odgruzowaniu miasta.

W 1955 roku utworzono Miejski Zakład Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej w Barczewie oraz wyodrębniono Zakład Wodociągów i Kanalizacji. Po czterech latach Zakład Wodociągów i Kanalizacji wszedł w struktury Miejskiego Zakładu Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej. Następnie, 31 grudnia 1961 roku, Miejski Zakład Gospodarki Komunalnej w Barczewie został przekształcony w Miejski Zakład Gospodarki Komunalnej i Miejski Zakład Gospodarki Mieszkaniowej. Biuro zakładu mieściło się w ratuszu, a baza techniczna przy ulicy Obrońców Warszawy. W styczniu 1973 roku Zakład Gospodarki Komunalnej i Zakład Gospodarki Mieszkaniowej zostały połączone w jeden podmiot pod nazwą Miejski Zakład Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej w Barczewie, by w 1975 roku w jego miejsce powołać Państwowe Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej w Olsztynie z siedzibą w Barczewie, które swym zasięgiem obejmowało powiat olsztyński.

W wyniku reformy administracyjnej kraju, gdy utworzono nowe województwa przy jednoczesnej likwidacji powiatów, 31 stycznia 1976 roku rozwiązaniu uległo również przedsiębiorstwo powiatowe w Barczewie. Wówczas wszystkie działy zlikwidowanego przedsiębiorstwa zostały przejęte przez Olsztyn. W mieście narodzin Feliksa Nowowiejskiego z każdego działu

pozostawiono niewielką ilość pracowników (biurowych i produkcyjnych) do realizacji najpilniejszych zadań. Firmy olsztyńskie przejęły cały majątek (szczególnie ruchomy), przenosząc go do siebie, a pozostawiając w Barczewie skromne ilości sprzętu i środków. Konsekwencją takich działań było pogorszenie jakości usług komunalnych i mieszkaniowych.

Ówczesne władze Barczewa, nie mogąc pogodzić się z zaistniałą sytuacją, doprowadziły do kolejnych zmian organizacyjnych. W połowie 1977 roku pozostałości z zakładów przejętych przez Olsztyn, przekazano – z wyjątkiem ciepłownictwa i działu wodno-kanalizacyjnego – do Terenowego Przedsiębiorstwa Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej w Barczewie, tworząc filię. W tym czasie pod zarządem firmy biskupieckiej zaczęto przywracać poprzednie struktury funkcjonowania gospodarki komunalnej i mieszkaniowej oraz odbudowywać zasoby techniczne i produkcyjne, wraz z rozbudową zaplecza warsztatowo-maszynowego. Przybywało środków transportowych i wyposażenia narzędziowego. Na terenie bazy, przy ulicy Wojska Polskiego 15, wybudowano nowy zakład i warsztat samochodowy. Barczewska filia podlegała pod przedsiębiorstwo biskupieckie do 31 grudnia 1982 roku, by następnego dnia stać się Zakładem Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej w Barczewie.

W tym czasie zakład zdążył przejąć od Olsztyna kotłownię osiedlową, dzięki czemu poszerzył zakres swojej działalności, obejmując: administrację domów mieszkalnych i usługi komunalne, wodno-kanalizacyjne oraz ciepłownicze. W ramach działalności, przez krótki czas były też prowadzone usługi pogrzebowe. Usprawniono obsługę mieszkańców, skupiając przy ulicy Wojska Polskiego pełen zakres działalności zakładu w jednym miejscu.

W latach 1990-2003 funkcjonował Zakład Gospodarki Komunalnej, Wodociągów i Kanalizacji w Barczewie, z którego następnie – w wyniku restrukturyzacji wydzielono cztery podmioty: Zakład Budynków Komunalnych, Zakład Energetyki Ciepłej Sp. z o.o., Zakład Usług Komunalnych Sp. z o.o. oraz Zakład Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o.o. Kapitał zakładowy został pokryty składnikami mienia przedsiębiorstwa budżetowego, a jego pracownicy przeszli na etaty do spółek.

W takim kształcie organizacyjnym ZWiK Sp. z o.o. funkcjonuje do dzisiaj. Zasadniczym celem dokonanych przekształceń było:

- przyznanie nowo utworzonej spółce autonomii finansowej i własnego budżetu oraz samodzielności, w zakresie efektywnego i sprawnego zarządzania przedsiębiorstwem;
- umożliwienie spółce pozyskiwania pozabudżetowych źródeł finansowania zadań inwestycyjnych.

Zakład Wodociągów i Kanalizacji jest spółką z ograniczoną odpowiedzialnością, w której 100% udziałów ma gmina Barczewo. Działalność jej kontroluje zgromadzenie wspólników, które reprezentuje burmistrz miasta i rada nadzorcza. Zarząd spółki jest jednoosobowy, powoływany przez radę nadzorczą, a jego siedzibą, do roku 2012, pozostawał biurowiec gminny przy ulicy Wojska Polskiego.

Codzienna działalność spółki jest sankcjonowana przepisami prawa i obejmuje szeroki zakres wykonywania jednego z podstawowych zadań gminy, jakim jest zbiorowe zaopatrzenie w wodę oraz zbiorowe odprowadzanie ścieków. Spółka ujmuje, uzdatnia i dostarcza wodę konsumentom oraz odbiera i oczyszcza ścieki. Jednak zdecydowaną część transportuje kolektorem tłocznym do gminy Olsztyn, korzystając z jej usług w zakresie oczyszczania ścieków komunalnych. W tym celu, na początku lat 90. XX wieku został wybudowany kolektor K-8 wraz z urządzeniami towarzyszącymi, biegnący od miasta Barczewo wzdłuż drogi krajowej numer 16, do przepompowni ścieków w Olsztynie. Oddany został do użytku 30 czerwca 1998 roku. Był inwestycją wojewódzką, realizowaną w ramach ochrony jeziora Wadąg. Jego budowa umożliwiła wyłączenie starej, poniemieckiej oczyszczalni ścieków zanieczyszczającej środowisko.

Na terenie miasta i gminy znajduje się 5 ujęć wody oraz ponad 20 lokalnych przepompowni ścieków i jedna oczyszczalnia na potrzeby miejscowości Niedźwiedź. ZWiK produkuje rocznie około 750 tys. m³ wody i zaopatruje w nią mieszkańców Barczewa oraz okolicznych wsi. W chwili obecnej spółka eksploatuje 282,14 km sieci wodociągowej i blisko 92,5 km kanalizacyjnej.

Przez wszystkie lata działalności wodociągów w Barczewie zrealizowano wiele inwestycji rozwojowo-modernizacyjnych, ze środków własnych spółki oraz z budżetu gminnego, w tym: budowę zestawu hydroforowego, umożliwiającego wyłączenie wieży ciśnieniowej z pracy, po ponad 100 latach funkcjonowania; budowę studni głębinowej nr 1A i renowację studni nr 1 na ujęciu wody w Barczewie; rozbudowę zaplecza socjalno-garażowo-warsztatowego na przepompowni ścieków w Barczewie; zakup środków transportu, a także samochodu asenizacyjnego oraz minikoparki. Największy i najszybszy rozwój infrastruktury wodno-kanalizacyjnej nastąpił w ostatnich 10 latach działalności ZWiK. Obecnie przyrost sieci wodociągowej wynosi 120%, wzrost o 153,61 km w stosunku do roku 2006. W liczbie tej

zawiera się też sieć wraz z przyłączami – wybudowana przez spółkę i współfinansowana przez osoby prywatne – o długości 32,16 km.

W roku 2012 spółka odkupiła od Zakładu Energetycznego historyczną bazę techniczną przy ulicy Obrońców Warszawy 5, która w latach 90. ubiegłego stulecia została przez władze gminy sprzedana. Owo malownicze miejsce w sąsiedztwie Starego Miasta – ograniczone z jednej strony rzeką Kiermas, z drugiej zaś obiektami starego młyna – jest aktualną siedzibą Zakładu Wodociągów w Barczewie.

ZWiK dziękuje Panu Wojciechowi Zenderowskiemu za udostępnienie materiałów dotyczących historii wodociągów w Barczewie.